

УДК 37.378:016:008

Колісник-Гуменюк Юлія
доктор. пед. наук, доцент,
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
м.Львів, Україна

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація: Застосування новітніх технологій в процесі освоєння суспільно-гуманітарних дисциплін неодмінно принесе позитивні результати у формуванні професійно-етичної культури майбутніх фахівців. Завдяки суспільно-гуманітарним дисциплінам людина вчиться мислити, аналізувати, висловлювати свої судження, стає комунікабельною, що, у свою чергу, впливає на формування та розвиток професійно-етичної культури. Новітні методики, які застосовуються у навчальному процесі спрямовані на розробку та використання інноваційних підходів, технологій, форм і методів навчальної роботи, що сприяють підвищенню інтересу, самостійності, творчої активності студента в засвоєнні професійно-етичних знань і формуванні вмій і навичок їх застосування у професійній діяльності.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, фахівець, суспільно-гуманітарні дисципліни.

Kolisnyk-Humenyuk Yuliya
Doctor of Pedagogic Sciences, Associate Professor,
Dragomanov National Pedagogical University, Lviv, Ukraine

METHODS OF FORMING A PROFESSIONAL AND ETHICAL CULTURE

Abstract: The use of the latest technologies in the process of mastering social and humanitarian disciplines will certainly bring positive results in the formation of the professional and ethical culture of future specialists. Thanks to humanitarian disciplines, a person learns to think, analyze, express his judgments, becomes communicative, which, in turn, affects the formation and development of a professional and ethical culture. The latest methods used in the educational process are aimed at the development and use of innovative approaches, technologies, forms and methods of educational work, which contribute to increasing the interest, independence, and creative activity of the student in the assimilation of professional and ethical knowledge and the formation of skills and abilities to apply them in professional activities.

Keywords: interactive learning methods, specialist, social and humanitarian disciplines.

Для ефективного впровадження інтерактивних методів, у тому числі для того, щоб охопити весь необхідний обсяг матеріалу і глибоко його вивчити, педагог повинен ретельно планувати свою роботу; використовувати методи, адекватні віку студентів і їхньому досвіду інтерактивної діяльності; дати завдання для попередньої підготовки (прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі завдання). Одне з основних завдань педагога – це правильний виклад теми. Вважається, що першими принципами доброго висвітлення матеріалу є його синтез і позитивне мислення. Нову інформацію важливо пов'язувати із попередніми знаннями студентів. А якщо інформація буде пов'язана з їхніми майбутніми прагненнями і цілями, то вона краще запам'ятається.

Практика викладання суспільно-гуманітарних дисциплін показала, що успіх їх засвоєння залежить також від науково обґрунтованого планування, глибоко інтегрованого вивчення всіх дисциплін цього циклу. Це сприяє утворенню міцних міжпредметних зв'язків і чіткому розумінню студентами наукових основ і морального підґрунтя професійної діяльності [4]. Починаючи планування занять, викладач повинен врахувати своєрідність теми, ступінь її вивченості, місце і роль у структурі курсу, вихованні громадських якостей студентів. При доборі навчального матеріалу слід спиратися на рівень здібностей студентів, його співвідношення з необхідними і достатніми знаннями й уміннями. Постановка мети і цілей має враховувати співвідношення самостійної й колективно-розподільної роботи на занятті, зв'язок з попереднім матеріалом. Під час визначення форми і типу заняття слід забезпечити оптимальний набір прийомів і методів. У цілому всі ці елементи визначають вибір типу технології, яка створює продуману у всіх деталях модель спільної педагогічної діяльності щодо проектування, організації і проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для всіх його учасників.

Викладачі гуманітарних дисциплін у міру можливостей мають акцентувати увагу на суті й особливостях професії, на цілях і завданнях, культурі як феноменальному компоненті соціальної діяльності, прояві професійно-етичної культури під час виконання різних функцій майбутнього фахівця. На практичних заняттях основна увага спрямовується на усвідомлення складності та багатогранності діяльності в майбутній професії, виявленні й усвідомленні студентами власних систем цінностей і прийняття загальнолюдських і професійних норм морально-етичної поведінки. Характер практичних занять потребує використання методів творчих завдань і вправ, тестів, мозкового штурму, самооцінки, рольових ігор, ситуативних дій, тренінгів, творчих звітів, проектування реальної діяльності. Вони сприяють розвитку культури спілкування, особистісної взаємодії, оперативності та гнучкості у вирішенні складних ситуацій, умінь протистояти психологічним труднощам тощо [3, с. 9.]. Важливим є ефективність виховного аспекту діяльності викладачів гуманітарних дисциплін. Вони, як і викладачі професійно-орієнтованих предметів, передусім своєю поведінкою повинні подавати приклад студентам.

Новітні методики, які застосовуються у навчальному процесі спрямовані на розробку та використання інноваційних підходів, технологій, форм і методів навчальної роботи, що сприяють підвищенню інтересу, самостійності, творчої активності студента в засвоєнні професійно-етичних знань і формуванні вмінь і навичок їх застосування у професійній діяльності. Тому діяльність викладачів

гуманітарних дисциплін передбачає роботу над різнобічним розвитком індивідуальності майбутнього фахівця, виявленням його нахилів і здібностей. У цьому зв'язку підлягають зміни самі тенденції педагогічної діяльності: ріст системності в педагогічній діяльності; розширення свободи викладача у процесуально-методичній царині; перехід до побудови власної педагогічної концепції; орієнтація на особистість студента; подолання авторитарності; відмова від однозначної орієнтації викладача на результат; досягнення педагогічної майстерності.

Безперечно, організація інноваційного навчання суттєво складніша, ніж традиційного, але його освітні результати значно вищі. Успішне його запровадження вимагає системної роботи, під час якої необхідно [1, с. 144-145.]:

- переглянути зміст освіти з метою його розвантаження та орієнтації на реалізацію в умовах інноваційного навчання;
- здійснити комплекс заходів з переорієнтації педагогічної свідомості щодо безальтернативності інноваційного навчання;
- розробити дидактико-методичне забезпечення інноваційного навчання, реалізувавши його ідеї в новому поколінні підручників, навчальних і методичних посібників;
- переглянути зміст і спрямованість навчання у педагогічних навчальних закладах, а також у системі післядипломної педагогічної освіти з метою формування готовності викладачів до роботи в умовах інноваційного навчання;
- запровадити систему матеріального стимулювання педагогів, які активно реалізують ідеї інноваційного навчання у своїй практичній діяльності [2].

Графічне вираження авторської методики формування професійно-етичної культури студентів подано на рис.1.

Інтерактивні методи навчання забезпечать нові знання, уміння, навички, мобільність і гнучкість, підвищують пізнавальний інтерес до навчання, піднімуть рівень самооцінки студентів, гарантують якість організованої методичної роботи та покращують показники контролю знань.

Рис. 1. Графічне вираження авторської методики формування професійно-етичної культури студентів під час вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін

На відміну від традиційних методів, де викладач звик давати і вимагати певні знання, під час інтерактивних форм навчання студент сам відкриває шлях до пізнання, засвоєння знань. Він стає головною фігурою, яка приймає власні рішення. Викладач постає в цій ситуації активним помічником, його головна функція – організація і стимулювання навчального процесу. Але головне завдання педагога – розвинути творчі здібності студента, підготувати суспільству неповторну особистість, здатну самостійно мислити і приймати рішення. Вважаємо, що запропонована система викладання допоможе оволодіти прийомами організації власної діяльності, розв'язати педагогічні завдання та сприятиме формуванню професійно-етичної культури майбутніх фахівців. Важливо, щоб майбутні фахівці усвідомили свою професійну діяльність, уявили себе суб'єктом цієї діяльності, опанували механізм використання особистісного потенціалу для розв'язання професійних завдань, засвоїли елементи техніки самоконтролю і взаємодії в колективі.

Отже, використання новітніх технологій в процесі освоєння суспільно-гуманітарних дисциплін неодмінно принесе позитивні результати у формуванні професійно-етичної культури майбутніх фахівців. Завдяки гуманітарним дисциплінам людина вчиться мислити, аналізувати, висловлювати свої судження, стає комунікабельною, що, у свою чергу, впливає на формування та розвиток професійно-етичної культури.

Список використаних джерел:

1. Біла книга національної освіти України / [Т. Ф. Алексеєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл та ін.]; заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. К. : Інформ. системи, 2010. 342 с.
2. Колісник-Гуменюк Ю.І. Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі гуманітарної підготовки в медичних коледжах. Монографія. Львів : «Край», 2013. 296 с.
3. Пономаренко О. В. Формування професійно-етичної культури соціального педагога : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка». К., 2001. 20 с.
4. Семиченко В. А. Психологические основы процесса профессиональной подготовки студентов вуза : учеб. пособие. Полтава, 1991. 219 с.